

Solna kommun

kommunstyrelsen@solna.se

barn-utbildningsforvaltningen@solna.se

Rektorn vid Bergshamraskolan

lana.hjukstrom@solna.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Bergshamraskolan
i Solna kommun

Tillsyn i Bergshamraskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Solna kommun under år 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Bergshamraskolan besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 juni 2014.

Fakta om skolenheten

Bergshamraskolan är en kommunal grundskola i Solna kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola för årskurserna 1-9 med cirka 420 elever. Fritidshemmet granskas inte i denna tillsyn utan kommunens ansvarstagande för fritidshemmen redovisas i ett separat beslut.

Bergshamraskolan är indelad i fyra arbetslag, ett för årskurserna 1-3, ett för årskurserna 4-6, ett för årskurserna 7-9 samt ett för förskollärare och fritidshemspersonal. Varje arbetslag leds av en arbetslagsledare vars huvuduppgift är att leda det pedagogiska utvecklingsarbetet inom det egna arbetslaget. Skolledningen består av en rektor och en biträdande rektor som tillsammans med arbetslagsledarna bildar skolans ledningsgrupp.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven år 2013 saknar ett sammansatt mått för ämnesproven i årskurs 3. I de enskilda delproven i ämnet matematik var andelen elever som nått kravnivån som högst 100 procent och som lägst 96 procent. Motsvarande resultat för riket var som högst 95 procent och som lägst 78 procent. I ämnet svenska var resultatet som högst 100 procent och som lägst 91 procent. Motsvarande resultat för riket var som högst 97 procent och som lägst 88 procent.

Skolans saknar egna sammanställningar av kunskapsresultaten för elever i årskurs 3 läsåret 2012/2013.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2012/13 nådde 100 procent av eleverna i årskurs 6 lägst betyget E i sju ämnen och näst intill 100 procent i tre ämnen samt i det samhällsorienterande blocket av ämnen. I ämnena svenska som andraspråk och teknik var det för få elever som fick betyg för att statistik ska redovisas. För ämnena hem- och konsumentkunskap samt fysik saknas det uppgifter i den nationella statistiken om antal elever som fått betyg i respektive ämne.

Av skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten för läsåret 2012/13 framgår att lägst resultat uppnådde eleverna i ämnet svenska som andraspråk (ett fåtal elever följer den kursplanen i årskurs 6).

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik var skolans genomsnittliga meritvärde 216 poäng läsåret 2012/13. I riket var meritvärdet 213. Under de senaste fem åren har meritvärdet på skolan varierat mellan 216 poäng som lägst (år 2013) och 245 poäng som högst (år 2011). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen under läsåret 2012/13 var 80 procent. För riket var motsvarande andel 77 procent. Andelen har under de senaste fem åren varit stabilt och legat mellan 80 procent (år 2009 och år 2013) och 84 procent (år 2010 och år 2012). 84 procent av eleverna var år 2013 behöriga till högskoleförberedande program och 86 procent till yrkesprogram. Motsvarande andel för riket var 86 procent för högskoleförberedande program och 88 procent för yrkesprogram.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att eleverna i årskurs 3 och årskurs 6 uppnår goda kunskapsresultat men att det finns utrymme för förbättringar avseende kunskapsresultat i årskurs 9 där 20 procent av eleverna läsåret 2012/13 inte uppnådde kunskapskrav i alla ämnen. Därmed behöver skolan vidta åtgärder inom områden som är centrala för måluppfyllelsen för att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionens bedömning är att rektorn har identifierat skolans angelägna utvecklingsområden samt har god kännedom om det inre arbetet som bedrivs på skolenheten. Tillsynen visar dock att skolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas. Framförallt behöver analysen av skolans resultat intensifieras så att det säkerställs att de formulerade målen och åtgärderna utgår ifrån verksamhetens faktiska behov.

Tillsynen visar att lärarna medvetet arbetar för att klargöra vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer, vilket är en förutsättning för att eleverna ska kunna ha inflytande över sin utbildning. Däremot behöver skolan förbättra sitt arbete med att anpassa undervisningen till elevers behov, förutsättningar och erfarenheter. I detta ingår att utveckla arbetet med att kartlägga de till Sverige nyanlända elevernas kunskaper för att i sin tur kunna planera, genomföra och anpassa undervisningen efter deras behov och förutsättningar. Tillsynen visar också att skolan behöver utveckla rutiner och samarbetsformer mellan förskoleklass och skola.

För att ge alla elever möjlighet att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt måste arbetet inom området särskilt stöd utvecklas. Bland annat måste skolan säkerställa att elevhälsan medverkar i de pedagogiska utredningarna samt att samtliga elever får det stöd utredningen visar att de behöver. I detta ingår bland annat de nyanlända elevernas behov av studiehandledning på modersmålet, något som vid tiden för Skolinspektionens tillsyn inte tillgodoses. Även åtgärdsprogram, som utgör ett viktigt instrument i arbetet med särskilt stöd, behöver utvecklas så att de på ett tydligt sätt beskriver elevernas behov och skolans stödinsatser. Vidare behöver elevernas individuella utvecklingsplaner förbättras för att på ett ändamålsenligt sätt kunna stödja deras utveckling mot målen i läroplanen och kursplanerna.

De elever Skolinspektionen intervjuat uppger att de är trygga på skolan, vilket lärare, elevhälsopersonal och rektor instämmer i att eleverna i allmänhet är. Skolan behöver dock utarbeta och implementera rutiner för dokumentation av disciplinära åtgärder samt för anmälan av kränkande behandling till rektorn. Dessutom behöver planen mot kränkande behandling kompletteras med konkreta förebyggande åtgärder som är framtagna med anledning av en aktuell kartläggning av skolans behov på området.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Solna kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 24 oktober 2014** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar målen i kursplanen för ämnet.
- Se till att lärarna i undervisningen tar hänsyn till elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Se till att utveckla samarbetsformer mellan förskoleklass och skola.

Motivering

Svenska som andraspråk

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas, om det behövs. Det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

I intervju med rektor och lärare framkommer att nyanlända elever får undervisning i svenska som andraspråk som utgår från kursplanen i ämnet. Det framkommer dock i samma intervjuer att skolan saknar rutiner för att bedöma ifall övriga elever som har ett annat modersmål än svenska ska få undervisning i svenska eller i svenska som andraspråk. Enligt intervjun med lärare kan dessa elever vid vissa tillfällen få undervisning i svenska som andraspråk, som benämns "stöd i svenska" och ges utanför elevens ordinarie klass. Resterande undervisningstimmar får eleverna undervisning i sin klass inom ramen för ämnet svenska. Det är otydligt bland personalen om dessa elever ska bedömas enligt kursplanen för svenska eller svenska som andraspråk. Enligt rektorn finns det inga beslut på skolan om att vissa elever ska läsa svenska som andraspråk och att eleverna därmed ska följa och bedömas utifrån kursplanen för svenska som andraspråk.

Skolinspektionen vill understryka vikten av att skolan tillförsäkrar sig att varje elev undervisas enligt den kursplan i svenska eller svenska som andraspråk som bäst tillgodoser elevernas möjlighet att utveckla sin språkliga förmåga.

Anpassning av undervisningen

Skollagen betonar att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov. Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Även av läroplanen framgår att undervisningen ska utgå från elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det framgår också att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna har ett utpekat ansvar för att hänsyn tas till den enskilda individens förutsättningar.

Av Skolverkets allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (SKOLFS 2009:15) framgår att skolan bör kartlägga elevens kunskaper i olika ämnen beträffande begrepp, förståelse och förmåga till problemlösning. Vidare är det viktigt att skolan organiserar undervisningen utifrån varje nyanländ elevs behov och förutsättningar, att skolan utgår från elevens förmågor, intressen och starka sidor samt tar till vara elevens ämneskunskaper och utvecklar dem vidare.

I intervjun med eleverna i årskurserna 4-6 framkommer att det ofta tar lång tid innan de får hjälp med förklaringar eller förtydliganden av vissa arbetsmoment i de fall de inte förstår. I intervjuer beskriver de lärare som undervisar i årskur-

serna 4-6 att de upplever det som svårt att kunna individanpassa undervisningen. Det främsta skälet till detta är enligt lärarna den stora kunskapsspridningen bland eleverna i de olika klasserna, där många elever har behov av särskilt stöd. Även i Skolinspektionens enkät som den pedagogiska personalen har besvarat inför tillsynen ges samma bild då drygt 40 procent av de svarande lärarna menar att det stämmer ganska dåligt att de har förutsättningar att hjälpa elever som är i behov av det. Enligt rektorn utgör anpassning av undervisningen ett utvecklingsområde på skolan då det är alltför lärarberoende i vilken mån undervisningen utgår ifrån den enskilda elevens behov, erfarenheter och tänkande.

Lärarna och skolledningen beskriver vidare att det vid Bergshamraskolan går nyanlända elever som direkt integreras i ordinarie klasser. Vid intervjuer med lärarna framgår att det finns vissa rutiner för att ta emot nyanlända elever på skolan. Efter att rektorn har beslutat om klassplacering består rutinen av ett så kallat introduktionsmöte på skolan där frågor om bland annat elevens tidigare skolbakgrund ställs och eventuella intyg och betyg begärs in.

Vid intervjun med lärarna framgår att det inte görs någon särskild kartläggning av de nyanlända elevernas erfarenheter och kunskaper. Lärarna beskriver att avsaknaden av kartläggning medför att lärarna successivt får ta reda på elevernas kunskaper i de olika ämnena och att i de fall elever är engelskspråkiga kan de kommunicera på engelska.

Rektorn uttrycker att hon är medveten om att mottagandet av nyanlända elever är ett utvecklingsområde. Rektorn uppger också att skolan saknar riktlinjer och verktyg för att kartlägga nyanlända elevers kunskaper, så att undervisningen bättre kan anpassas till den enskilde eleven.

Samarbetsformer mellan förskoleklass och skola

Enligt läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Rektor har ett särskilt ansvar att så sker.

Vid lärarintervjun framkommer att samarbetet mellan förskoleklass och skola begränsas till att omfatta överlämnandekonferenser i anslutning till övergången till årskurs 1. Lärare uttrycker vidare att ingen tid är avsatt för gemensam planering mellan förskoleklass och skola, för att kunna skapa en tydligare röd tråd i utbildningen och ett större kunskapssammanhang.

Rektorn beskriver att avsaknad av samarbetsformer mellan förskoleklass och grundskolan har uppmärksamats på skolan och behöver utvecklas. Enligt rektorn behöver skolan hitta former och forum för denna samverkan.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete när det gäller undervisning och lärande. Verksamheten uppfyll-

ler därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 och 10 §§, 10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning 2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, 2 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Se till att beslut om disciplinära åtgärder dokumenteras.
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Se till att planen mot kränkande behandling anger de åtgärder som, utifrån en aktuell kartläggning, behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Motivering

Disciplinära åtgärder

I skollagen framgår att rektor eller lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

Om en lärare vidtar sådana omedelbara eller tillfälliga åtgärder ska detta, enligt skollagen, dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

I intervjun uppger rektorn att disciplinära åtgärder sällan tillämpas på skolan och att det saknas en rutin som beskriver att dessa ska dokumenteras. I lärarintervjuer framkommer att de vid vissa enstaka tillfällen har använt sig av disciplinära åtgärder, såsom omhändertagande av mobiltelefoner som har återlämnats efter skoldagens slut eller utvisning ur klassrummet. Dessa åtgärder har dock inte dokumenterats. Skolinspektionen vill påtala vikten av att skolan utarbetar tydliga rutiner kring dokumentation av disciplinära åtgärder och att dessa förankras hos hela personalgruppen eftersom det ytterst handlar om den enskilda elevens rättigheter.

Rutiner för att anmäla kränkande behandling till rektorn

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

Barn- och elevombudet fann i beslut den 18 mars 2014 (dnr 45-2014:579) att personal och rektor på Bergshamraskolan har brustit i sin anmälningsskyldighet enligt 6 kap. 10 § skollagen i det aktuella ärendet som beslutet gällde. Solna kommun, i egenskap av huvudman för Bergshamraskolan, förelades att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. I skrivelse från Solna kommun, daterad den 11 juni 2014, framkommer att rektorn vid Bergshamraskolan har tagit fram nya rutiner vid kränkande behandling som tydliggör anmälningsskyldigheten som anges i 6 kap. 10 § skollagen. Enligt de nya rutinerna är all personal på Bergshamraskolan som får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering skyldig att anmäla detta omgående till rektor.

Vid Skolinspektionens tillsyn framkommer dock att dessa rutiner inte har skrivits in i skolans likabehandlingsplan. De rutiner som är inskrivna i planen mot diskriminering och kränkande behandling anger att personalen är skyldig att anmäla händelser där en elev uppger sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering till kurator. Kuratorn ska tillsammans med elevens mentor göra en bedömning ifall situationen måste utredas ytterligare. Om en bedömning görs att en utredning måste göras, informeras rektor.

Vidare framgår det av intervjuerna med lärare på skolan att alla händelser där elever har uppgett att de blivit utsatta för kränkande behandling inte har rapporterats till rektorn. Avgörande för om en anmälan till rektor görs eller inte är enligt lärarna hur allvarlig en händelse är eller om det är fråga om upprepade händelser. Med andra ord förekommer det att lärarna gör en värdering av händelsen innan denna rapporteras till rektorn. Sålunda saknar skolan fortfarande tydliga rutiner för hur signaler om kränkande behandling av elever ska rapporteras till rektorn. Det kan enligt Skolinspektionen innebära att rektorn inte får kännedom om alla signaler om kränkningar och får därmed inte en tillräckligt samlad bild för att kunna sätta in relevanta insatser.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska varje skolenhet ha en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling som gäller för läsåret 2013-2014. Den uppfyller till vissa delar författningarnas krav. Planen innehåller dock inga konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling som ska genomföras mot bakgrund av en aktuell kartläggning av verksamhetens behov på området.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller dokumentation av disciplinära åtgärder, anmälan av kränkande behandling till rektor samt i planen mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 och 24 §§, 6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att samråd sker med elevhälsan vid utredningar.
- Se till att eleverna får det särskilda stöd som utredningen visar att de behöver.
- Se till att de elever som har behov av studiehandledning på modersmålet får det.
- Utarbeta åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Särskilt stöd

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Av Skolinspektionens utredning framgår att Bergshamraskolan behöver förtydliga sina rutiner för arbetet med särskilt stöd samt utarbetandet av åtgärdspro-

gram. De rutiner som beskrivs i intervjuer med lärare innebär att i de fall en elev befaras att inte uppnå kunskapskraven tas detta upp på arbetslagens så kallade elevstödsmöten. Informationen från dessa möten vidarebefordras till elevhälsomöten som leds av rektorn. Utredningsansvaret är delegerat till elevens klasslärare eller ämneslärare, beroende på om elevens svårigheter yttrar sig i flera eller ett ämne. Enligt skolans rutin ska utredningen genomföras i samråd med elevhälsan men i intervjuer med lärare i årskurserna 7-9 framkommer att de i väldigt begränsad omfattning använder sig av den specialpedagogiska kompetensen i samband med de pedagogiska utredningarna. Lärarna uttrycker att det beror på en begränsad tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens och efterfrågar mer specialpedagogiskt stöd. Rektorn beskriver i intervjun att representanter för elevhälsan alltid är representerade på elevstödsmötena och därmed införstådda med elevens problematik. Rektorn är dock medveten om att de för utredningen ansvariga lärarna i årskurserna 7-9 i regel inte samråder med den specialpedagogiska kompetensen i samband med de pedagogiska utredningarna.

Skolinspektionen konstaterar vid intervjuer med rektor, lärare och representanter för elevhälsan att det råder oklarheter kring om eleverna på Bergshamra-skolan får det särskilda stöd de behöver. I intervjuer med lärare och elevhälsan framkommer att inte alla elever får det rätta stödet och att det i vissa fall är andra åtgärder som behövs än det som beslutats i åtgärdsprogram. De menar att de särskilda stödåtgärder som skrivs in i åtgärdsprogrammen är beroende av de resurser som skolan har till sitt förfogande och att detta kan innebära att inte alla elever inte får det särskilda stöd de faktiskt behöver. Representanter för elevhälsan beskriver att deras tid inte räcker till för att kunna stödja alla elever i behov av särskilda stödinsatser. Även rektorn uttrycker i intervjuer att skolan behöver se över sina specialpedagogiska resurser för att kunna tillfredsställa alla elevers behov av särskilt stöd.

I intervjun med lärare i årskurserna 7-9 framkommer vidare att det finns elever som inte uppnår kunskapskraven i idrott och hälsa på grund av att de inte kan simma men att skolan hittills inte har erbjudit dessa elever särskilt stöd. Det pågår dock enligt den undervisande läraren och rektorn diskussioner om den lämpliga formen för särskilt stöd för de berörda eleverna.

Studiehandledning på modersmålet

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om en utredning av särskilt stöd visar att eleven är i behov detta.

Enligt riktlinjer och fördelningsprinciper från Solna kommun erbjuds varje elev i behov av studiehandledning på modersmålet 60 minuter studiehandledning per vecka. Elever på skolan från andra kommuner än Solna har enligt rektorn ingen tillgång till studiehandledning på modersmålet. Av Skolinspektionens

intervjuer med rektor, representanter för elevhälsan samt lärare framgår att det finns nyanlända elever på skolan men att inte alla får studiehandledning på modersmålet fastän sådant behov finns enligt lärare och rektor, alternativt inte i den omfattning de behöver.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka elevens behov är. Ibland blandas åtgärder som är vagt uttryckta med beskrivningen av elevens behov. Vissa åtgärdsprogram anger under rubriken *"Elevens behov utifrån pedagogisk utredning"* vad det är som eleven inte har lyckats med. Exempelvis kan det formuleras på följande sätt: *"Eleven saknar grundläggande kunskaper i flertal ämnen vilket gör att han har svårt att uppnå kunskapskraven för år 7. Berörda ämnen är matematik, no, so, svenska och engelska"*. Brister i beskrivningen av elevens behov medför att det är svårt att bedöma ändamålsenligheten i de insatta åtgärderna. De åtgärder som beskrivs är ofta vaga och därmed svåra att utvärdera, som exempelvis *"anpassning av material. Målet är att eleven på ett lättare sätt ska kunna tillgodogöra sig det aktuella kunskapsstoffet vilket behövs för att stärka baskunskaperna"*. För att åtgärdsprogrammet ska kunna fungera som ett redskap för att lärare och annan skolpersonal att stödja elever i behov av särskilt stöd, behöver behoven vara uttryckta så att det framgår vilken form av särskilt stöd eleven behöver och hur det behovet ska tillgodoses, liksom hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8-9 §§ och 12 §, 5 kap. 4 § skolförordningen, Lgr 11 1 En likvärdig utbildning, Lgr 11 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Se till att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges i grundskolan när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Skriftliga bedömningar

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges i grundskolan när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Tillsynen visar att inga skriftliga bedömningar ges för de elever som avslutat ett ämne utan godkänt betyg. Detta bekräftas av skolans rektor.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt skollagen ska läraren i årskurs 1-5 en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har granskat ett urval av Bergshamraskolans individuella utvecklingsplaner. Dessa innehåller inte alltid ämnesspecifika omdömen om elevens kunskapsutveckling i alla ämnen som eleven får undervisning i. Det förekommer ämnen, exempelvis idrott och hälsa, musik eller slöjd, där man inte har utvärderat elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i ämnet. Till exempel kan ett skriftligt omdöme innehålla information om vilka moment hela elevgruppen har arbetat med för att därefter konstatera: "XX du jobbar jättebra och löser de uppgifter du får på ett bra sätt tillsammans med dina klasskamrater. Jag kan inte säga annat än att du ska fortsätta med det framöver". I den framåtsyftande delen framgår inte alltid vad det är som eleven förväntas göra för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Även skolans insatser som skolan planerar vidta är obefintliga eller av mycket begränsad omfattning i flera av de granskade individuella utvecklingsplanerna.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister inom bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att skolan analyserar resultat i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven och utifrån denna analys genomför åtgärder för att utveckla verksamheten.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

I intervjuer med rektor framkommer att skolan följer den struktur för det systematiska kvalitetsarbetet som Solna kommun har utarbetat. Skolans systematiska kvalitetsarbete bygger på ett så kallat årshjul och innefattar analyser av elevernas kunskapsutveckling samt utvärdering av andra delar av verksamheten. Dessa analyser genomförs dels i samband med höstterminens slut, dels i samband med läsårets slut och resulterar i tre så kallade kvalitetsdokument – januariprognos, kvalitetsredovisning och verksamhetsplan.

Rektor har tillsammans med lärarna följt upp och utvärderat verksamheten i samband med föregående läsårs slut. De lärare som Skolinspektionen har intervjuat beskriver att de har diskuterat och analyserat de samlade kunskapsresultaten i alla ämnen. Detta arbete dokumenterades i en kvalitetsredovisning som Skolinspektionen tagit del av. Av dokumentet går det dock inte att utläsa att skolan har följt upp elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen i årskurserna 3, 6 och 9 där det finns nationella kunskapskrav. Det går inte heller att utläsa vilken analys som har gjorts med avseende på de förutsättningar och arbetsprocesser som har påverkat verksamhetens resultat och måluppfyllelse. Enligt rektorn behöver kvalitetsarbetet utvecklas med avseende på analys kring orsakerna som ligger bakom resultaten.

Enligt Skolinspektionen innebär bristen på analys av skolövergripande resultat att skolan inte har tillräckliga underlag för att kunna besluta om åtgärder för förbättring, för att på sikt kunna höja elevernas kunskapsresultat.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna har tillgång till en samlad elevhälsa som arbetar hälsofrämjande och förebyggande.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska, psykosociala ska det finnas tillgång till skol-läkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Det framkommer i tillsynen att Bergshamraskolans elevhälsa består av kurator, skolsköterska, skolpsykolog och två specialpedagoger. Elevhälsans representanter uppger att det för närvarande brister när det gäller strukturer och rutiner för elevhälsoteamets förebyggande och hälsofrämjande arbete. Teamet träffas regelbundet i veckovisa elevhälsomöten men deras arbete har hittills främst fokuserat på att diskutera individuella elevärenden eller att vidta mer eller mindre akuta åtgärder på individnivå. Både representanter för elevhälsan och

rektorn beskriver att uppdraget att som en samlad elevhälsa arbeta förebyggande och hälsofrämjande har fått stå tillbaka. Detta på grund av att två kompetenser inom elevhälsan, kurator och skolsköterska, har varit relativt kort tid på skolan och har inte hunnit med att etablera det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Deras tid är enligt deras egen utsago uppslukad av så kallade brandkårsuttryckningar men de för diskussioner om de mer generellt inriktade aktiviteter som kan vara aktuella att genomföra på skolan. Rektorn ger exempel på några förebyggande åtgärder som kuratorn har genomfört i vissa av skolans klasser men hon delar elevhälsans bild att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet behöver utvecklas.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete för att stödja elevernas utveckling mot målen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Handläggningsrutiner

Bedömning

Solna kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med handläggningsrutiner.

- Se till att bestämmelserna om registerkontroll av personal även iakttas avseende vikarier.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdrag i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s. 11,15) omfattar kravet personer som ersätter anställda, till exempel när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Enligt rektorn lämnar all personal som erbjuds tillsvidareanställning ett utdrag ur belastningsregistret till rektorn. För vikarier som anlitas från den fristående

skolan Viktor Rydbergskolan begärs inte registerutdrag av rektorn, men Viktor Rydbergskolan uppger sig ha kontrollerat personalens registerutdrag. Det sistnämnda är inte tillräckligt enligt Skolinspektionens bedömning eftersom det är den som beslutar om att anlita någon som ska ta del av registerutdraget.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister avseende hanteringen av registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Solna kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31-33 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Renata Grelak
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.